

23.05.2024

Dnro 1688/03.04.04.04.16/2023

Asia Yleiskaavaa koskeva valituslupahakemus ja valitus

Muutoksenhakija Haapaveden kaupunki

Päätös, jota muutoksenhaku koskee

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 30.5.2023 nro 811/2023

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus myöntää Haapaveden kaupungille valitusluvan ja tutkii asian.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös kumotaan Haapaveden kaupunginhallituksen valituksesta siltä osin kuin hallinto-oikeus on kumonnut Haapaveden kaupunginvaltuuston päätöksen. Pekka Pyn ja tämän asiakumppaneiden sekä Veio Ollilan ja tämän asiakumppaneiden hallinto-oikeudelle tekemät valitukset hylätään näiltä osin.

Korkein hallinto-oikeus ottaa enemmän viivästyksen välttämiseksi välittömästi tutkittavakseen Pekka Pyn ja tämän asiakumppaneiden sekä Veio Ollilan ja tämän asiakumppaneiden hallinto-oikeudelle tekemät valitukset niiltä osin kuin hallinto-oikeus ei ole niistä ratkaisunsa lopputuloksen vuoksi lausunut. Valitukset Haapaveden kaupunginvaltuuston päätöksestä hylätään myös näiltä osin.

Haapaveden kaupunginvaltuuston päätös osayleiskaavan hyväksymisestä jää siten voimaan.

Asian tausta

(1) *Haapaveden kaupunginvaltuusto* on päätöksellään 22.2.2021 § 4 hyväksynyt Puutionsaaren tuulivoimapuiston yleiskaavan.

(2) *Hallinto-oikeus* on muutoksenhaun kohteena olevalla päätöksellään kumonnut kaupunginvaltuuston päätöksen Pekka Pyy ja tämän asiakumppaneiden sekä Veio Ollilan ja tämän asiakumppaneiden valitusten johdosta.

(3) Hallinto-oikeus on hylännyt valituksissa esitetyt kaavoitusmenettelyä koskevat valitusperusteet. Hallinto-oikeus on kumonnut päätöksen sillä perusteella, että yleiskaava ei perustu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin. Hallinto-oikeus on perustellut ratkaisuaan tältä osin muun ohella seuraavasti:

(4) Laadittujen selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella, erityisesti kun niiden yhteydessä ei ole edes pyritty tarkemmin selvittämään susien liikkeitä tai alueen merkitystä osana Nivalan susireviiriä, jää huomattava epävarmuus siitä, kuinka merkittäviksi ja laaja-alaisiksi yleiskaavan mahdollistamien tuulivoimaloiden alueiden rakentamisesta ja käytöstä aiheutuvat haitalliset vaikutukset muun ohella susien liikkumisen ja reviirien käytön kannalta muodostuvat. Vastaava epävarmuus jää yhteisvaikutusten osalta alueelle suunniteltujen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Yhteisvaikutusten selvittäminen on asiassa korostunut, koska niiden on todettu lisäävän susiin kohdistuvia vaikutuksia ja susireviirin alueelle sijoittuu muutamia jo kaavoitettuja tai suunnitteluvaiheessa olevia tuulivoimahankkeita.

(5) Kun lisäksi otetaan huomioon rajalliset mahdollisuudet susien keskeisen elin- ja lisääntymisalueen huomioimista koskevien ehtojen asettamiseen lupamenettelyssä, yleiskaavaa varten ei ole laadittu sellaisia selvityksiä ja vaikutusten arviointeja, joiden nojalla olisi mahdollista luotettavasti arvioida sitä, onko kaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden toteuttaminen sovitettavissa asianmukaisesti yhteen luonnonarvojen vaalimista koskevan yleiskaavan sisältövaatimuksen kanssa. Myöskään luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa kiellettyjen vaikutusten aiheutumista ei ole laadittujen selvitysten perusteella mahdollista poissulkea. Yleiskaava ei siten perustu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.

(6) Kaupunginvaltuuston päätös on edellä lausuttu huomioon ottaen kuntalain 135 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla lainvastainen. Kaupunginvaltuuston päätös on kumottava susiin liittyvällä valitusperusteella. Päätöksen tultua kumotuksi tuolla perusteella asiassa ei ole tarpeen lausua muista valitusperusteista.

Asian ovat hallinto-oikeudessa ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Anne-Mari Keskitalo, Renne Pulkkinen ja Laura Juntunen. Asian on esitellyt Renne Pulkkinen.

Vaatimukset ja selvitykset korkeimmassa hallinto-oikeudessa

- (7) *Haapaveden kaupunki* on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja hallinto-oikeudelle tehty valitukset hylätään.
- (8) Muutoksenhakijan mukaan Puutionsaaren tuulivoimahankkeen kaavapäätös on perustunut maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämällä tavalla riittäviin susiselvityksiin, koska vaikutukset susiin, mukaan lukien muiden hankkeiden yhteisvaikutukset, on selvitetty asianmukaisesti käytössä olevia menetelmiä hyödyntäen ja vastaavissa hankkeissa yleisesti sovellettavalla tarkkuudella.
- (9) Oikeuskäytännön perusteella selvityksiä ei ole syytä pitää puutteellisina. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulos johtaa tilanteeseen, jossa maankäyttö- ja rakennuslain luonnonarvojen vaalimista koskeva vaatimus olisi sisällöltään tiukempi kuin luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto.
- (10) Luonnonvarakeskus (Luke) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) eivät ole pitäneet hanketta varten laadittuja susiselvityksiä puutteellisina tai niiden johtopäätöksiä väärinä. Luke ja ELY-keskus ovat pitäneet vaikutuksia susiin vähäisinä ja katsoneet, ettei susien levähdys- ja lisääntymispaikkojen kannalta olennainen susireviirin ydinalue sijaitse hankealueella, ja todenneet, että sudet ovat ympäristöönsä sopeutuvaisia. YVA-yhteysviranomaisen ei ole pitänyt susiselvityksiä puutteellisina eikä se ole suositellut tai edellyttänyt susia koskevien jatkoselvitysten laatimista. Yhteysviranomaisen ei näin ollen ole pitänyt perustellussa päätelmässään hankkeen vaikutuksia susille miltään osin puutteellisesti selvittynä.
- (11) Muutoksenhakijan mukaan pantasusitietojen puuttuminen on ollut keskeisessä osassa hallinto-oikeuden arvioinnissa. Pantasusitietojen puuttuminen ei ole oikeudellisesti validi peruste arvioida selvitysten riittävyttä. Susien pannaituksen ensisijaisena tarkoituksena ei ole ylipäättään susien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen kartoittaminen, vaan susikannan seuranta. Hankkeesta vastaava tai kunta eivät olisi voineet itse hankkia pantasusitietoa.
- (12) Tuulivoiman vaikutuksista susiin on nyt enemmän tietoa kuin hallinto-oikeuden perusteluissa mainitun ratkaisun KHO 2019:160 aikaan. Esimerkiksi Raahessa on havaittu susien liikkuvan tuulivoimaloiden läheisyydessä, ja Kalajoella susireviiri on muodostunut tuulivoimapuiston alueelle.
- (13) Puutionsaaren hankkeen tapauksessa sekä Luke että ELY-keskus ovat katsoneet laaditun selvityksen osoittavan riittävän luotettavasti, ettei Puutionsaaren hankealue sijaitse Nivalan susireviirin ydinalueella, ja vaikutuksia susiin on kokonaisuudessaan pidettävä vähäisinä tai korkeintaan kohtalaisina. ELY-keskus on painottanut perustellussa päätelmässään sitä, että susien tiedetään pesivän reviirinsä ydinalueella, eikä hankealue susihavaintojen perusteella sijaitse reviirin ydinalueella.

(14) Puutionsaaren hankkeen YVA-selostuksessa on lausuttu yhteisvaikutuksista myös susien osalta. Suurin osa alueen muista hankkeista on vasta suunnitteluvaiheessa ja YVA-laki velvoittaa arvioimaan yhteisvaikutuksia vain olemassa olevien tai hyväksytyjen hankkeiden kanssa. YVA-selostuksessa todettu, että yhteisvaikutukset muiden alueen tuulipuistojen kanssa on arvioitu korkeintaan kohtalaisiksi, minkä lisäksi tuulivoimahankkeiden väliin jää ekologisia käytäviä, joita pitkin seudun sudet ja muut eläimet voivat liikkua ja vaelttaa seudulta toiselle.

(15) Maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämä luonnonarvojen vaaliminen ei voi johtaa susien suojelun osalta tiukempaan tulkintaan kuin mihin luonnonsuojelulain 49 § antaa edellytykset. Arvioitun ydinalueen ulkopuolelle sijoittuva tuulipuisto ei voi merkitä susien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä tai heikentämistä.

(16) *Veio Ollila asiakumppaneineen* on antanut lausuman.

(17) *Pekka Pyylle ja hänen asiakumppaneilleen* on varattu tilaisuus lausuman antamiseen.

(18) *Muutoksenhakija* on antanut vastaselityksen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun perustelut

Ratkaisu Haapaveden kaupungin valitukseen

Kysymyksenasettelu

(19) Asiassa on arvioitavana, onko hallinto-oikeus voinut kumota Puutionsaaren tuulivoimapuiston osayleiskaavan sillä perusteella, että hankkeen vaikutuksista susiin ei ole esitetty riittävästi selvitystä.

(20) Mikäli hallinto-oikeuden päätös kumotaan kaupunginhallituksen valituksesta, asiassa tulee tämän jälkeen viivästyksen välttämiseksi ratkaista vielä ne hallinto-oikeudelle esitetyt valitusperusteet, joista hallinto-oikeus ei ratkaisunsa lopputuloksen vuoksi ole lausunut.

Sovellettavat oikeusohjeet

(21) *Maankäyttö- ja rakennuslain* 9 §:n (204/2015) 1 momentin mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta,

jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä kaavan vaikutusten selvittämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

(22) *Maankäyttö- ja rakennusasetuksen* 1 §:n 1 momentin mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön sekä kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin.

(23) Yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään *maankäyttö- ja rakennuslain* 39 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät. Pykälän 4 momentin mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

(24) *Maankäyttö- ja rakennuslain* 77 b §:n mukaan laadittaessa 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että:

- 1) yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella;
- 2) suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön;
- 3) tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää.

(25) *Maankäyttö- ja rakennuslain* 197 §:n 1 momentin mukaan kaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, noudatettava, mitä luonnonsuojelulain 10 luvussa säädetään. Lupa-asiaa ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

(26) *Luonnonsuojelulain* 3 §:n mukaan luonnonsuojelulailla pannaan täytäntöön muun ohella luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi 92/43/ETY (luontodirektiivi). Lain 4 §:n mukaan on sen lisäksi mitä luonnonsuojelulaissa säädetään, voimassa, mitä Suomea velvoittavissa kansainvälisissä luonnon tai siihen kuuluvien luonnonvaraisten eliölajien suojelua koskevissa sopimuksissa on määrätty.

(27) *Euroopan yhteisöjen neuvoston luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelua koskevan direktiivin 92/43/ETY (luontodirektiivi)* 12 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV (a) tarkoitettuja eläinlajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi niiden luontaisella levinneisyysalueella ja kiellettävä muun ohella niiden lisääntymis- tai levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen.

(28) *Luonnonsuojelulain* 10 lukuun sisältyvän 49 §:n 1 momentin mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

(29) Susi (*Canis lupus*) kuuluu poronhoitoalueen ulkopuolella luontodirektiivin liitteessä IV (a) lueteltuihin eläinlajeihin, samoin kuin liito-orava (*Pteromys volans*) ja viitasammakko (*Rana arvalis*).

(30) *Maankäyttö- ja rakennuslain* 188 a §:n mukaan uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskeva valitus ja 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa koskeva valitus on käsiteltävä hallintotuomioistuimessa kiireellisenä suhteessa muihin tämän lain mukaisia kaava-asioita ja lupa-asioita koskeviin valituksiin.

Kaava-alueen kuvaus ja kaavan sisältö olennaisilta osin

(31) Puutionsaaren tuulivoimapuiston osayleisaava-alueen koko on noin 3760 hehtaaria. Kaava-alue sijaitsee noin 12 kilometriä Haapaveden keskustasta länteen, noin 21 kilometriä Ylivieskan keskustasta koilliseen ja noin 18 kilometriä Nivalan keskustasta pohjoiseen.

(32) Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa kaava-alue on pääosin osoitettu tuulivoimaloiden alueeksi. Merkinnällä osoitetaan maa-alueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Merkintää koskevat seuraavat suunnittelumääräykset: ”Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteestä, liikenneväylistä ja

tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvitettävä tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan.”

(33) Kaava-alueen luoteis- ja kaakkoispuolille sijoittuu maakuntakaavaan merkittyjä luonnonsuojelualueita. Kaava-alueen luoteispuolelle sijoittuu maakuntakaavaan merkittyjä Natura 2000-verkoston kuuluvaa aluetta. Kaava-alueelle sijoittuu maakuntakaavaan merkitty turvetuotantoalue sekä turvetuotantoon soveltuva alue.

(34) Maakuntakaavassa on lisäksi annettu muun ohella seuraavat tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset:

”Tuulivoimalat tulee lähtökohtaisesti sijoittaa linnuston kannalta tärkeiden alueiden ulkopuolelle. Tapauskohtaisesti voidaan harkita tuulivoimarakentamista myös näille alueille, mikäli tuulivoimarakentaminen ei heikennä alueiden linnustoarvoja.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa voimalat tulee sijoittaa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen, luonnonsuojelualueiden, Natura 2000 verkoston alueiden, harjijensuojeluohjelman alueiden, maakuntakaavan luo-alueiden ja seudullisesti merkittävien virkistysalueiden ulkopuolelle.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan ja linnustoon sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät.”

(35) Puutionsaaren tuulivoimapuiston yleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Yleiskaavaa voidaan käyttää yleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueilla (tv-alueilla).

(36) Yleiskaavalla mahdollistetaan laajimmillaan 49 tuulivoimalan muodostama tuulivoimapuisto. Kaavassa on annettu voimaloiden korkeuteen ja rakentamistapaan liittyviä määräyksiä. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus saa olla enintään 300 metriä maanpinnasta.

(37) Puutionsaaren tuulivoimapuiston osayleiskaavassa on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M-1), jolle saa sijoittaa tuulivoimaloita niille erikseen osoitetuille alueille (tv-alueet). Tuulivoimaloita varten saa rakentaa huoltoteitä, teknisiä verkostoja ja kokoonpanoalueita.

(38) Kaavassa on muu ohella osoitettu luonnonsuojelualueet SL-merkinnällä ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet luo-merkinnällä.

Asiassa esitetty selvitys suden esiintymisestä alueella sekä kaavan vaikutuksista susien elinympäristöön

(39) Osayleiskaavaa varten laaditussa Puutionsaaren tuulivoimapuiston luonto- ja linnustoselvityksessä (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, 1.6.2020) suden esiintymisestä alueella on kerrottu seuraavaa:

”LUKE:n tekemän susien kanta-arvion (LUKE 2019) mukaan Puutionsaaren tuulivoimahanke sijoittuu Nivalan susireviirin alueelle. Kalajokilaakson ja Pyhäjokilaakson välisillä metsäisillä seuduilla on laajoja ja melko rauhallisia alueita, joissa ei metsätaloutta ja metsäautotieverkostoa lukuun ottamatta ole voimakkaampaa ihmistoimintaa. Nämä seudut ovat sopivia alueita normaalisti ihmistoimintoja karttaville susille. Susien reviirin koko on keskimäärin noin 1200 km² (LUKE 2019). Nivalan reviirin pinta-alaksi on arvioitu 720 km², ja reviirillä elävän lauman yksilömääräarvio on 7–8 sutta (LUKE 2019). Talven 2018–2019 aikana reviirin alueelta on runsaasti havaintoja susiparista sekä laumasta (3–8 yksilöä). Havaintoja on myös hankealueelta ja sen välittömästä lähiympäristöstä, jossa valtaosa havainnoista keskittyy sen eteläreunalle sijoittuvalle Ylivieskantielle ja alueen länsiosan läpi kulkeville metsäautoteille. Kaikista reviirin havainnoista, arviolta noin viidesosa sijoittuu hankealueelle ja sen lähiympäristöön. Selvästi suurin osa havainnoista keskittyy hankealueen eteläpuoleisille metsä- ja suoalueille, joka saattaa havaintojen perusteella olla merkittävämpi osa susien reviiriä kuin hankealue. Reviirillä ei ole pantasusia, jolloin reviirin lisääntymis- ja levähdyspaikoista tai eläinten liikkumisesta reviirillä ei ole olemassa tarkempaa tietoa (Samuli Heikkinen / LUKE, kirjall. ilm.).

Petoyhdyshenkilöiden tekemät havainnot susien liikkumisesta antavat nekin vain suuntaa antavan kuvan reviirin käytöstä, koska havainnot painottuvat yleensä petoyhdyshenkilöiden liikkumisen mukaan, jolloin niiden arvioidaan antavan vain suuntaa antavan kuvan susien reviirin käytöstä.

Nivalan susilauman mahdollisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen eli synnytys- ja siirtopesien paikkaa ei ole tiedossa. Eikä niitä ole mahdollista selvittää ilman pantamerkittyjä susia. Susien synnytyspesät sijoittuvat eri vuosina eri paikkoihin, ja susilla on yleensä useampia siirtopesiä uutta pentuetta kohdin (Ympäristöministeriö 2017). Pesät sijaitsevat usein kaukana ihmisasutuksesta ja yleensä suojaisessa paikassa, kuten kuusen oksien tai kaatuneen puunrungon alla (Kaartinen ym. 2010). Pesä sijoittuu yleensä myös puron tai ojan läheisyyteen (Kaartinen ym. 2010). Pesäpaikkaympäristöt ovat keskimäärin tiheäpuustoisempia, mutta niiden puulajikoostumus ei eroa satunnaisesta. Pesät sijoittuvat aina reviirien rajojen sisäpuolelle, jotka pysyvät suurin piirtein samoina vuosittain. Vuosittain kuitenkin syntyy uusia reviirejä ja aiempia reviirejä myös katoaa jonkin verran. Nivalan reviiriltä käytettävissä olevien havaintotietojen sekä niiden alueellisen jakaantumisen perusteella on hyvin vaikea tehdä johtopäätöksiä susien reviirin keskeisistä alueista tai niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sijainnista hankealueella tai sen ympäristössä.”

(40) Hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitu kaavoituksen yhteydessä. Luonnonvarakeskus on antanut kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja ympäristövaikutusten arviointisuunnitelmasta lausunnon, jossa on todettu sudesta seuraavaa:

”Hankealueen nisäkäslajiston, kuten suurpetojen, selvittämisessä suositellaan käytettävän lumijälkilaskentoja ja alueen lähistöllä ennestään olevia Luken riistakolmioita ja riistahavaintoja kannattaa myös hyödyntää. Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä on havaintoja mm. sudesta ja ahmasta.”

(41) Puutionsaaren tuulivoimahankkeen yleiskaavan YVA-selostuksessa hankkeen vaikutukset suurpetoihin on arvioitu kohtalaisiksi. Vaikutuksia susiin on kuvattu seuraavasti:

”Susi on pääasiassa rauhallisten metsäseutujen asukas ja susireviirillä on tyypillisesti havaittu olevan keskimääräistä vähemmän rakennettua aluetta ja harvempi tieverkosto (Karlsson ym. 2006). Susien on yleensä havaittu välttelevän rakennuksia ja teitä reviirin sisällä (Kaartinen ym. 2005), mutta ne saattavat kuitenkin käyttää liikkumiseen pieniä ja rauhallisia metsäautoteitä (Gurarie ym. 2011). Susien laajalle reviirille sijoittuu yleensä aina erilaisia ihmistoimintojen alueita, joten ajoittain ne liikkuvat myös ihmistoimintojen läheisyydessä. Susi on elinympäristögeneralisti, jonka on havaittu sopeutuneen ihmisen muokkaamaan ympäristöön ja pirstoutuneeseen maisemaan. Sudet hyödyntävät yleensä kaikkia käytössä olevia elinympäristöjä, kun ne liikkuvat saalistamassa, vartioimassa tai merkatessaan reviiriä (Gurarie ym. 2011).

Puutionsaaren suunniteltu tuulivoimapuisto kattaa vain alle 5 % Nivalan susireviirin arvioidusta-pinta-alasta, eikä alue poistu susien käytöstä tuulivoimapuiston rakentamisen jälkeen. Tuulivoimapuiston rakentaminen (melu, häiriö, ihmisten ja työkoneiden liikkuminen) saattaa karkottaa susia alueelta väliaikaisesti, mutta rakentamisen jälkeen alue palautuu olosuhteiltaan lähelle nykytilaa. Tuulivoimapuiston rakentamisen jälkeen alueelle palaavat myös susien ravinnoksi käyttämät eläimet (esim. hirvi), jolloin myös sudet todennäköisesti palaavat alueelle. Susien liikkumisesta rakennettujen tuulivoimapuistojen alueella on viitteitä mm. Raahesta, jossa susien on havaittu liikkuvan tuulivoimapuistojen huoltoteillä sekä aivan tuulivoimaloiden alapuolella (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, rakennettujen tuulivoimapuistojen linnustovaikutusten seurannat 2016–2019). Seurannassa olevilla tuulivoima-alueilla on edelleen suden ravintoeläimiä, eli alueilla liikkuu hirviä ja niitä myös metsästetään alueella.

Maankäytön muutoksilla suden reviirillä ei ole yleensä todettu olleen vaikutusta niiden lisääntymismenestykseen, sillä laajalla reviirillä on yleensä tarjolla paljon hyviä elinympäristöjä ja potentiaalisia pesäpaikkoja (Ympäristöministeriö 2017). Susi yleensä myös siirtää pentunsa uuteen paikkaan, jos niitä uhkaa esimerkiksi joku muuttuvan maankäytön hanke juuri pentueen syntymisen jälkeen. Susien pesäpaikka vaihtuu käytännössä joka vuosi, eikä sitä ole mahdollista löytää ilman pannoitetun alfanaaraan satelliittipaikannushavaintoja (Ympäristöministeriö 2017).

Ympäristöministeriön EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja esittelevän

oppaan mukaan susi käyttää harvoin samaa pesäpaikkaa perättäisinä vuosina, ja se siirtää pentujaan useaan kertaan kesän aikana (Ympäristöministeriö 2017). Saman suden pesiessä perättäisinä vuosina, noin kolmannes kesän mittaan käytössä olevista noin kymmenestä kokoontumispaikasta on samoja. Pesäpaikat jätetään loppukesästä, jonka jälkeen levähdyspaikat ovat satunnaisempia päivälepopaikkoja. Myöskään susien levähdyspaikkoja ei pystytä löytämään ilman pannoitettujen suden paikannushavaintoja.

Tuulivoimarakentamisen vaikutuksia susiin ei ole tutkittu Suomen olosuhteissa. Näin ollen nykytietämyksen perusteella tuulivoimarakentamisen vaikutuksia ja merkittävyyttä ei voida arvioida tutkittuun tietoon perustuen. Olemassa olevan tiedon perusteella sudet saattavat siirtyä tuulivoimapuiston alueelta kauemmas rakentamisen aikana, ja palata alueelle uudelleen rakentamisen jälkeen. Susi on käyttäytymispiirteiltään sopeutuva, minkä vuoksi ne todennäköisesti sopeutuvat hankealueen pirstoutuvaan maankäyttöön, kuten ne ovat sopeutuneet myös voimakkaan metsätalouden pirstomaan ympäristöön. On myös mahdollista, mutta jokseenkin epätodennäköistä, että sudet vähentäisivät tuulivoimapuiston alueella liikkumista myös rakentamisen jälkeen. Lisäksi tuulivoimapuisto kattaa vain hyvin pienen osan susien reviirin kokonaispinta-alasta, eikä ole viitteitä siitä, että esimerkiksi Puutionsaaren suunnitellun tuulivoimapuiston hankealue olisi keskimääräistä tärkeämpi osa Nivalan susien reviiriä. Puutionsaaren alueella elävät sudet ovat tottuneet normaaliin metsätalouteen alueella, eikä hankkeen aiheuttama tuulivoimalan alan raivaaminen ja rakentaminen vähitellen paljon poikkea tehokkaan metsätalouden toimista. Koneiden liikkuminen alueella on molemmissa väliaikaista.

Jos tuulivoimahanke sijoittuisi oletettavasti susireviirin keskeisille alueille, jossa saattaa sijaita myös susien pesäpaikkoja tai kokoontumispaikkoja, voitaisiin rakentamisen ajoittamisella lisääntymiskauden ulkopuolelle lieventää haitallisia vaikutuksia alueella mahdollisesti pesiviin susiin. Jos rakentaminen aloitetaan vasta myöhään kesällä, on hankealueella mahdollisesti pesinyt susipentue jo siirtynyt synnytyspesästään ja pennut ovat riittävän suuria siirtymään emon mukana rauhallisemmille alueille. Rakentamista seuraavalla lisääntymiskaudella sudet luontaisesti sijoittavat pesänsä rauhallisempaan paikkaan, jos kokevat laajan alueen eri osissa tapahtuvan rakentamisen tai käytössä olevat tuulivoimalat häiritseviksi.

Käytettävissä olevien tietojen perusteella, sekä Nivalan susireviirin tilasta että susien ekologiasta, ei Puutionsaaren tuulivoimahankkeen susille aiheuttamia vaikutuksia voida arvioida merkittäviksi edes varovaisuusperiaate huomioiden. Vaikutukset vaihtelevat enintään kohtalaisesta tuulivoimapuiston rakentamisen aikaisesta häiriöstä, tuulivoimapuiston toiminnan aikaisiin todennäköisesti vähäisiin vaikutuksiin. Nivalan susireviirin alueella on edelleen runsaasti vastaavantyyppistä metsätalousvaltaista metsä- ja suoaluetta, jonne sudet voivat väliaikaisesti väistää, jos niiden elinolosuhteet hankealueella heikkenevät esimerkiksi tuulivoimapuiston rakentamisen aikaan. Arvioinnin luotettavuutta heikentää se, että susireviirin eläinten liikkeistä tai niiden lisääntymis- ja levähdyspaikoista ei ole olemassa tarkempaa tietoa, eikä näitä

kohteita ole käytännössä mitään mahdollisuutta selvittää ilman reviirin alfanaaraan pantaseurantaa.”

(42) YVA-selostuksessa on arvioitu saman alueen muiden tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia susien osalta seuraavasti:

”Seudulla olevan susireviirin alueelle sijoittuu Puutionsaaren tuulivoimahankkeen lisäksi myös muutamia muita pienempiä tuulivoimahankkeita. Nämä kattavat yhdessäkin vielä melko pienen osan reviirin arvioidusta kokonaislaajuudesta, joten susille jää reviirilleen myös tuulivoimasta vapaata metsä- ja suoympäristöä. Tuulivoimahankkeiden rakentamisen aikaan susien on mahdollista väistää reviirillään muualle, jos tuulivoimaloiden rakentamistoimien häiriö ylittää niiden sietokynnyksen. Käytettävissä olevien tietojen perusteella ei ole osoitettavissa, että tuulivoimapuistojen alueella olisi erityistä merkitystä seudun susille tai sinne sijoittuisi niiden pesäpaikkoja. On myös epätodennäköistä, että kaikkia reviirille suunniteltuja tuulivoimahankkeita rakennettaisiin samanaikaisesti. Tuulivoimapuiston valmistumisen jälkeen sudet todennäköisesti palaavat tuulivoimapuistojen alueelle, koska myös niiden ravintona käyttämät hirvieläimet palaavat alueelle. Susi on elinympäristögeneralisti, joka tulee toimeen monenlaisilla ihmistoiminnan alaisilla alueilla, ja löytää seudulta jo nykytilanteessa ravintoa sekä suojaisia pesäpaikkoja. Tuulivoimahankkeiden väliin jää ekologisista käytäviä, joita pitkin seudun sudet ja muut eläimet voivat liikkua ja vaeltaa seudulta toiselle.”

(43) ELY-keskus on YVA-selostuksesta antamassaan yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä todennut susien osalta muun ohella seuraavaa:

”Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostuksessa on tuotu esiin hankkeen sijoittuminen suden Nivalan reviirille ja esitetty vaikutusten arviointi. Tuulivoimahanke kattaa reviiristä alle 5 % ja sijoittuu siten, että lajin lisääntymisen kannalta tärkeät reviirin ydinalueet sijoittuvat arvioinnin perusteella pääasiassa muualle. Hankkeen toteutumisella arvioidaan olevan vähäisiä kielteisiä vaikutuksia lajille, koska laji on sopeutuvainen. Tiedetään, että sudet lisääntyvät reviirinsä ydinalueilla ja välttävät lisääntyessään sellaisia alueita, joilla on ihmisen aiheuttamaa häiriötä. Laji vaihtaa reviirin ydinalueella pesäänsä vuosittain. Verrattuna susireviirin kokoon, hankealue on verraten pieni. Yhteysviranomainen toteaa, että kun otetaan huomioon tiedossa olevat susihavainnot, Luonnonvarakeskuksen lausunto hankkeen korkeintaan kohtalaisista vaikutuksista susilauman tilankäyttöön sekä tuulivoimaloiden sijoittuminen Nivalan reviirille ja tieto siitä, että sudet lisääntyvät reviirinsä ydinalueilla, ei ole oletettavaa, että suunnitteilla olevan tuulivoimayleiskaavan alueella olisi suden keskeisiä lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, joiden heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain 49 § 1 mom. nojalla. Tuulivoimahankkeen vaikutuksia ei voida arvioida merkittäviksi. Kaavaluonnos perustuu tältä osin maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.”

Oikeudellinen arviointi ja lopputulos susiin kohdistuvien vaikutusten osalta

(44) Osayleiskaavaa laadittaessa tulee selvittää suunnitellun maankäytön merkittävät vaikutukset sillä tavoin ja siinä laajuudessa kuin se yleiskaavan suunnittelutarkkuus huomioon ottaen on tarpeen ja mahdollista. Laadittujen selvitysten perusteella on voitava varmistaa yleiskaavalle maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä ja 77 b §:ssä asetettujen sisältövaatimusten täyttyminen.

(45) Kysymyksessä oleva Puutionsaaren tuulivoimapuiston osayleiskaava mahdollistaa 49 tuulivoimalan rakentamisen tuulivoimaloiden alueiksi (tv) osoitetuille alueille. Osayleiskaavan valmisteluaineistoon sisältyy selvitystä susien esiintymisestä alueella sekä arviointia hankkeen vaikutuksista susireviiriin. Selvitykset perustuvat Luonnonvarakeskuksen havaintoaineistoihin usean vuoden ajalta. Esitettyjen selvitysten perusteella kaava-alue sijoittuu kokonaisuudessaan Nivalan susireviirin alueelle. Valtaosa alueen susihavainnoista sijoittuu kaava-alueen eteläpuolelle. Havaintoja on kaava-alueelta ja sen välittömästä lähiympäristöstä. Reviirillä ei ole pantasusia, joten reviirin lisääntymis- ja levähdyspaikoista tai eläinten liikkumisesta reviirillä ei ole olemassa tarkempaa tietoa.

(46) Korkein hallinto-oikeus katsoo, että kaavaratkaisun perusteena olevia selvityksiä voidaan susiin kohdistuvia vaikutuksia koskevilta osin pitää kokonaisuutena arvioiden kattavina ja luotettavina. Selvitykset on laadittu koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Vaikka esitettyyn selvitykseen liittyy jossain määrin epävarmuutta susihavaintojen kattavuuden sekä susien pesäpaikkojen ja reviirin ydinalueen sijainnin suhteen, korkein hallinto-oikeus katsoo toisin kuin hallinto-oikeus, että näissä oloissa kaavaratkaisu perustuu susiin kohdistuvien vaikutusten osalta maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti sellaisiin kaavan merkittävät vaikutukset huomioon ottaviin tutkimuksiin ja selvityksiin, että kaavan sisältövaatimusten täyttymistä tältä osin voidaan arvioida. Hallinto-oikeus ei siten ole voinut kumota kaupunginvaltuuston päätöstä kaavan hyväksymisestä esittämällään selvitysten puutteellisuutta koskevalla perusteella.

(47) Asiassa on edelleen lausuttava kaavan sisältövaatimusten täyttymisestä susien ja niihin kohdistuvien vaikutusten osalta.

(48) Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 2 momentin 8 kohdan mukaisesta luonnonarvojen vaalimista koskevasta yleiskaavan sisältövaatimuksesta ei susien elin- ja lisääntymisalueiden laajuus huomioon ottaen voida katsoa seuraavan, että kaikki maankäytön muutokset susireviirillä, kuten esimerkiksi tuulivoimarakentaminen osalle susireviiriin kuuluvaa aluetta, olisivat lähtökohtaisesti kiellettyjä. Koska susi on luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettu laji, kaavaa hyväksyttäessä on maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n 1 momentin mukaisesti kuitenkin tullut myös ottaa huomioon, ettei luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momenttiin perustuvaa lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä ja heikentämistä koskevaa kieltoa rikota kaavan toteuttamisessa. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentti velvoittaa suojelemaan lisääntymis- ja levähdyspaikat.

(49) Luonnonsuojelulakiin perustuva lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto voi koskea vain verrattain suppeita alueita, eikä mainittu säännös siten velvoita suojelemaan siinä tarkoitettujen eläimien, kuten tässä tapauksessa suden, koko elinympäristöä. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaisen kiellon noudattamisen arvioinnissa on kuitenkin otettava huomioon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittelyyn liittyvät lajikohtaiset erityispiirteet sekä se, että tuulivoimaloista saattaa aiheutua häiriöitä tuulivoimalan varsinaista rakennuspaikkaa laajemmalle alueelle. Osayleiskaavan tarkoituksesta ja alueen erityispiirteistä susien keskeisenä elinalueena seuraa, että kaavaratkaisussa ja sen perusteena olevissa selvityksissä ja vaikutusten arvioinneissa on tullut kiinnittää erityistä huomiota yleiskaavan toteuttamisesta alueella esiintyville susille aiheutuviin vaikutuksiin.

(50) Kaava-alueen pinta-ala on noin viisi prosenttia susireviirin pinta-alasta. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella voidaan arvioida, että tuulivoimahanke ei sijoitu Nivalan susireviirin ydinalueelle. Sekä Luonnonvarakeskus että ELY-keskus ovat hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä arvioineet, etteivät hankkeen vaikutukset susireviiriin ole merkittäviä. Kun otetaan huomioon asiassa esitetty selvitys susien esiintymisestä kaava-alueella ja sen ympäristössä, selvitys susien liikkumisesta ja esiintymisestä muiden rakennettujen tuulivoimapuistojen alueella, sekä se, että rakennusluvista on mahdollista asettaa ainakin rakentamisen ajankohtaa koskevia ehtoja, joilla rajoitetaan susiin kohdistuvia vaikutuksia, ja että rakentamisen luonnonsuojelulain mukaisuus varmistetaan viime kädessä rakennuslupamenettelyn yhteydessä, korkein hallinto-oikeus katsoo, että nyt kyseessä olevassa osayleiskaavassa on susien osalta otettu huomioon luonnonarvojen vaaliminen maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 2 momentin 8 kohdan mukaisesti. Kaavaa ole susiin liittyvillä perusteilla pidettävä myöskään luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin vastaisena.

(51) Edellä sanotun perusteella hallinto-oikeus ei ole voinut esittämillään perusteilla kumota kaupunginvaltuuston päätöstä. Hallinto-oikeuden päätös on näin ollen kumottava siltä osin kuin hallinto-oikeus on kumonnut kaupunginvaltuuston päätöksen.

(52) Koska hallinto-oikeus on päätöksensä lopputuloksen perusteella jättänyt muilta osin lausumatta hallinto-oikeudelle tehdyissä valituksissa esitetyistä selvitysten riittävyyteen ja kaavan sisältövaatimuksiin liittyvistä valitusperusteista, korkein hallinto-oikeus ottaa hallinto-oikeudelle tehdyt valitukset näiltä osin välittömästi tutkittavakseen ja lausuu niistä seuraavaa:

Ratkaisu Pekka Pyy ja hänen asiakumppaneidensa sekä Veio Ollilan ja hänen asiakumppaneidensa hallinto-oikeudelle tekemiin valituksiin

Valitusperusteet, joihin hallinto-oikeus ei ole vastannut

(53) Pekka Pyy ja hänen asiakumppaneidensa sekä Veio Ollilan ja hänen asiakumppaneidensa hallinto-oikeudelle tekemissä valituksissa on esitetty seuraavat valitusperusteet, joihin hallinto-oikeus ei ole vastannut.

(54) Voimaloiden *melu- ja välkevaikutusten* osalta valittajat ovat hallinto-oikeudessa esittäneet, että voimalat sijoittuvat liian lähelle asutusta. Tuulivoimaloilla voi olla vaikutusta myös tuotantoeläinten hyvinvointiin. Melumallinnusta ei ole tehty 300 m korkeille voimaloille eikä infraääntä ja merkityksellisen sykinnän vaikutusta melun häiritsevyyteen ole selvitetty. Tämän kokoista voimaloista ei ole kokemusta, joten mallinnuksiin liittyy epävarmuutta. Selvityksissä on virheellisyyksiä asuinrakennusten ja asukkaiden määrissä. Melualueella sijaitsee vapaa-ajan asunto, jota ollaan muuttamassa metsästysmajaksi vastoin omistajien tahtoa.

(55) Voimaloiden *maisemavaikutusten* osalta valittajat ovat katsoneet, että hankkeesta laaditut maisemahavainnekuvat eivät vastaa todellisuutta ja videokuva-aineisto näkymistä on ollut puutteellista. Hankkeesta aiheutuu maisemahaittaa ja hanke pilaa Mieluskylän kulttuurimaiseman.

(56) Hankkeesta *eläimistöön, kasvillisuuteen ja alueen luontoarvoihin yleisesti* aiheutuvien vaikutusten osalta valittajat ovat esittäneet, että tuulivoimapuisto voi vaikuttaa haitallisesti alueen eläimistöön. Alueella on merkkejä liito-oravasta, viitasammakosta ja lepakoista. Hankkeen vaikutuksia, mukaan lukien yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa, eläimiin ja uhanlaisten eläinten elinolosuhteisiin on selvitetty puutteellisesti.

(57) Tuulivoimaloilla on haitallisia vaikutuksia lintuihin. Alueella elää petolintuja. Alueella on maakotkan pesä ja metson soidinalueita. Vaikutuksia maakotkaan on selvitetty puutteellisesti. Maakotka pesä, lentoreitit ja ravinnonhankinta-alueet on otettava huomioon.

(58) Alueen arvokkaat luontokohteet on sivuutettu suunnittelussa. Kaava-alueen lähellä on arvokkaita virkistys-, metsästys- ja luontoalueita. Hanke uhkaa Mustakorven luonnonsuojelualuetta.

(59) Voimalat voivat vaikuttaa negatiivisesti kasvillisuuteen ja alueella on havaittu useita uhanalaisia, vaarantuneita ja silmälläpidettäviä kasvilajeja.

(60) Hankkeen *muiden vaikutusten* osalta valittajat ovat katsoneet, että hanke heikentää alueen metsästys- ja virkistyskäyttömahdollisuuksia. Voimalat myös sijaitsevat liian lähellä toisiaan, eikä alueella tuule tarpeeksi. Lisäksi voimaloissa käytetään vaarallisia aineita, minkä vuoksi materiaalien kierrätettävyys on selvitettävä. Tuulivoimapuistolle on laadittava palo- ja pelastussuunnitelma. Myöskään hankkeen vaikutuksia pohjaveteen ei ole

selvitetty. Tuulivoimaloista aiheutuva maätärinä ja voimaloissa käytettävät vaaralliset aineet voivat vaikuttaa pohjaveteen.

Melu- ja välkevaikutuksia koskevien valitusperusteiden oikeudellinen arviointi

(61) Asiassa esitetyn selvityksen perusteella kahden kilometrin etäisyydellä yleiskaavassa osoitetuista tuulivoimaloiden alueista ei sijaitse yhtään vakituista asuntoa. Vapaa-ajan asuntoja sijaitsee kahden kilometrin säteellä kaksi.

(62) Haapaveden kaupunki on hallinto-oikeudelle antamassaan lausumassa esittänyt muun ohella, että kaava-alueelle sijoittuu yksi tyhjillään oleva vanha asumiskelvoton asuinrakennus, joka ei ole kunnan kiinteistörekisterissä enää asuinrakennuksena, sekä yksi metsästysmaja. Valituksissa mainittu melualueella sijaitseva rakennus on kyseinen metsästysmajakäytössä oleva rakennus eikä vapaa-ajan asunto. Rakennus luokitellaan Haapaveden kaupungilla uudessa käyttötarkoitukseluokituksessa metsästysmajaksi. Näin ollen sitä ei huomioida asuin- tai lomarakennusten tavoin melu- ja välkemallinnuksissa.

(63) Kaavan valmistelun yhteydessä on laadittu melu- ja välkemallinnukset (FCG Suunnittelu ja tekniikka 25.11.2020). Yleiskaavassa on sallittu 300 m korkeiden voimaloiden rakentaminen, mutta melumallinnuksessa on lähtötietona käytetty voimalaa, jonka kokonaiskorkeus on 280 m. Melumallinnuksessa käytettyjen lähtötietojen mukaan melun erityispiirteenä ei ole merkityksellinen sykintä (amplitudimodulaatio).

(64) Valtioneuvoston asetuksesta tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista ilmenee, että melun impulssimaisuuden tai kapeakaistaisuuden vuoksi mittaustuloksiin tehtävä korjaus koskee vain valvonnan yhteydessä tehtäviä melumittauksia. Asetusta koskevassa ympäristöministeriön perustelumuistiossa on todettu, että impulssimaisen tai kapeakaistaisen melun ilmenemistä ei yleensä pystytä huomioimaan mallinnusvaiheessa. Lisäksi perustelumuistioissa on todettu, että merkityksellistä sykintää ei voida huomioida mallinnusvaiheessa.

(65) Infraäänien osalta kaavaselostuksessa on todettu seuraavaa: ”Infraäänitasot tuulivoimaloiden läheisyydessä ovat samaa tasoa tai pienempiä kuin kaupunkikeskustoissa. Ei ole tieteellistä näyttöä siitä, että tällaisissa ympäristöissä esiintyvät infraäänitasot aiheuttaisivat terveyshaittaa, eikä esimerkiksi toistaiseksi tehdyissä väestötutkimuksissa oireilun ole havaittu olevan yleisempää lähellä tuulivoimaloita. Asiaa on kuitenkin tutkittu varsin vähän. Sen sijaan voimakkaan, kuultavissa olevan infraäänien on raportoitu vaikuttavan esimerkiksi valvetilaan.”

(66) Melumallinnuksen mukaan tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston asetuksen mukainen 40 dB melutaso ei ylity asutuksen osalta muualla kuin edellä mainittujen tyhjillään olevan asuinrakennuksen ja metsästysmajan kohdalla, vaikka otettaisiin huomioon

lähialueen muiden tuulivoimapuistojen yhteisvaikutus. Myöskään asumisterveysasetuksen (Sosiaali- ja terveysministeriön asetusannon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista 545/2015) mukainen pienitaajuisen melun toimenpideraja asuinhuoneissa ei mallinnuksen mukaan ylity muissa kuin edellä mainituissa kohteissa.

(67) Asiassa esitetyn selvityksen perusteella lähimmät tuotantoeläintilat sijaitsevat yli kahden kilometrin päässä kaava-alueesta. Tällä etäisyydellä ihmisiä koskevat melutason ohjearvot alittuvat. Tähän nähden korkein hallinto-oikeus katsoo, ettei hankkeella ole merkittäviä vaikutuksia tuotantoeläimiin.

(68) Korkein hallinto-oikeus katsoo, että laadittua melumallinnusta voidaan pitää riittävänä selvityksenä hankkeen meluvaikutuksista, kun otetaan huomioon, että hankkeeseen sovelletaan tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista annettua valtioneuvoston asetusta ja voimaloiden melutasot tulevat siten joka tapauksessa arvioitaviksi rakennuslupavaiheessa. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että kaava perustuu meluvaikutusten osalta maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin. Valituksenalaisessa kaavassa on otettu huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla mahdollisuudet turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön. Valituksenalainen kaava ei ole lainvastainen melua koskevien valitusperusteiden johdosta.

(69) Suomessa ei ole annettu yleisiä määräyksiä tuulivoimaloiden aiheuttaman välkkeen enimmäiskestoista. Ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen suunnitteluohjeistuksessa esitetään käytettäväksi muiden maiden suosituksia välkkeen rajoittamisesta (Ympäristöministeriö 2012). Useissa maissa on annettu raja-arvoja tai suosituksia hyväksyttävästä välkevaikutuksesta. Esimerkiksi Ruotsissa suositus on enintään kahdeksan tuntia vuodessa ja 30 minuuttia päivässä.

(70) Varjostusvaikutuksia koskevan mallinnuksen mukaan välkkeen määrä ylittää 8 tuntia vuodessa kahden vapaa-ajan asunnon kohdalla (näiden kohdalla välkettä on yli 12 tuntia vuodessa) sekä edellä mainittujen autiotalon ja metsästysmajan kohdalla. Korkein hallinto-oikeus toteaa, että välkevaikutuksia voidaan rajoittaa voimaloiden ollessa toiminnassa ja rajoituksista on mahdollista määrätä rakennuslupan yhteydessä.

(71) Edellä sanotun perusteella korkein hallinto-oikeus katsoo, että kaavaa laadittaessa on myös välkkeen osalta maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla otettu huomioon ympäristöhaittojen vähentäminen sekä mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön.

(72) Edellä todettuun nähden kaavasta ei melu- tai välkevaikutusten johdosta aiheudu maanomistajille tai muille oikeuden haltijoille kohtuutonta haittaa.

Kaavaa ei ole pidettävä lainvastaisena valituksissa esitetyillä melua ja välkettä koskevilla valitusperusteilla.

Maisemavaikutuksia koskevien valitusperusteiden oikeudellinen arviointi

(73) Kaavan valmistelun yhteydessä on hankkeen maisemavaikutusten arvioimiseksi laadittu havainnekuvia ja näkemäalueanalyysi (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 26.11.2020). Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on kuvattu arvioituja maisemavaikutuksia.

(74) Osayleiskaavaratkaisun perusteena olevissa maisemaselvityksessä on arvioitu kaavan mahdollistaman tuulivoimahankkeen maisemavaikutuksia eri suunnista ja eri etäisyyksiltä tarkasteltuna. Tuulivoimaloiden näkymistä maisemassa on lisäksi havainnollistettu kuvasovittein. Vaikutusten arvioinnissa on otettu huomioon myös hankkeen vaikutukset arvokkaisiin maisema-alueisiin. Lisäksi on tarkasteltu kaavahankkeen maisemallisia yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimapuistojen kanssa.

(75) Korkein hallinto-oikeus toteaa, että havainnekuvien esittämiseen yleiskaavan laatimisen yhteydessä ei ole lakisääteistä velvollisuutta, eikä kaavoittajalla ole velvollisuutta esittää havainnekuvia tietyistä katselupaikoista, esimerkiksi lähimpien asuinrakennusten pihalta. Kaupungin hallinto-oikeudelle antaman lausunnon mukaan valittajien mainitsema videomateriaali ei ole ollut osa virallista kaava-aineistoa, vaan hankkeen yleinen esittelyvideo, jolla on pyritty antamaan kattavampaa kuvaa voimaloiden näkymisestä keskeisille alueille. Siinäkin voimalat on lausunnon mukaan esitetty oikeassa mittasuhteessa ja oikeilla paikoilla.

(76) Korkein hallinto-oikeus katsoo, että selvityksiä voidaan pitää riittävän kattavina sen arvioimiseksi, täyttääkö osayleiskaava maisemavaikutuksia koskevilta osin yleiskaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa asetetut sisältövaatimukset. Osayleiskaavaratkaisu perustuu siten maisemavaikutuksia koskevilta osin maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuihin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.

(77) YVA-selostuksen mukaan tuulivoimahankkeella arvioidaan olevan kokonaisuutena merkitykseltään korkeintaan kohtalaisia maisemavaikutuksia kaava-alueen ympäristössä. Monin paikoin maisemavaikutukset jäävät melko vähäisiksi. Suurimmat maisemavaikutukset kohdistuvat Ollilanperän pelloille ja niiden kautta kulkeville teille. Arvoalueista eniten maisemavaikutuksia kohdistuu Kantokylän alueelle.

(78) Pekka Pyyn ja tämän asiakumppaneiden valituksessa mainitun Mieluskylän kulttuurimaisema-alueen osalta hankkeen Mieluskylän kulttuurimaisema-alue sijaitsee yli 5 kilometrin etäisyydellä kaava-alueesta. YVA-selostuksessa on tältä osin todettu seuraavaa: ”Mieluskylän suunnalta näkyvyys vaihtelee mutta alueilla, joilta näkyvyys on hyvä, eikä puustosta aiheudu kovin paljoa katvevaikutusta, muutoksen voimakkuus on keskisuurta luokkaa. Monin paikoin se on kuitenkin melko pieni. Mieluskylästä,

kuvauspisteestä 6, tehdyt havainnekuvat osoittavat, että voimaloiden näkyminen on melko rajallista, näkyy vain joitakin voimalatornien huippuja ja roottoreita lapolineen. Vaikutukset vaihtelevat Mieluskylän kulttuurimaisema-alueella vähäisestä kohtalaiseen.”

(79) Vaikka nyt kyseessä olevassa kaavassa osoitettu rakentaminen muuttaa maisemaa, korkein hallinto-oikeus katsoo, että osayleiskaavan mahdollistamien tuulivoimaloiden rakentamisesta aiheutuvia haitallisia maisemavaikutuksia ei kokonaisuutena arvioiden ole pidettävä niin merkittävinä, että osayleiskaava olisi maiseman vaalimista ja tuulivoimarakentamisen maisemaan sopeutuvuutta koskevien yleiskaavan sisältövaatimusten vastainen. Kaavaa ei siten ole pidettävä lainvastaisena maisemavaikutuksia koskevilla valitusperusteilla.

Luontoarvoihin kohdistuvia vaikutuksia koskevien valitusperusteiden oikeudellinen arviointi

(80) Alueen luontoarvoja on selvitetty ja selvityksen tulokset on koottu Puutionsaaren tuulivoimapuiston luonto- ja linnustoselvitykseen (FCG Suunnittelu ja tekniikka 1.6.2020). Hankkeen vaikutuksia luontoarvoihin on lisäksi käsitelty hankkeen YVA-selostuksessa.

(81) Susia koskevista valitusperusteista korkein hallinto-oikeus on lausunut edellä. Seuraavassa lausutaan muista valituksissa esitetyistä luontoarvoja koskevista valitusperusteista.

Nisäkäslajisto, liito-orava ja viitasammakko

(82) Puutionsaaren tuulivoimapuiston luonto- ja linnustoselvityksen (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 1.6.2020) mukaan kaava-alueella havaitut lepakoiden tiheydet olivat hyvin alhaisia, pääasiassa alueen voimakkaasti käsiteltyjen elinympäristöjen sekä metsien yleisen rakenteen vuoksi.

(83) Puutionsaaren tuulivoimapuiston alueella toteutettujen luonto- ja linnustoselvitysten aikaan alueella havaittiin yksi soidinääntelevä viitasammakko, Puutionnevan turvetuotantoalueen kaivetussa lampareessa. Vaikka turvetuotantoalueella on myös muita viitasammakon elinympäristöksi soveltuvia kohteita, lajia ei havaittu muualla. Merkkejä viitasammakon esiintymisestä ei havaittu myöskään muualla kaava-alueella, vaikka sielläkin on muutamia ihmisen kaivamia pieniä lampareita, jotka voisivat soveltua lajin elinympäristöksi. Ängeslammilla luhtaisine rantoineen sen sijaan saattaa olla merkitystä lajin elinympäristönä ja mahdollisena lisääntymis- ja levähdyspaikkana.

(84) Luonto- ja linnustoselvityksen mukaan liito-oravan esiintymistä hankealueella kartoitettiin pääasiassa kevään ja alkukesän linnustoselvitysten yhteydessä, ja lajin potentiaaliin elinympäristöihin kiinnitettiin huomiota myös muiden luonto- ja linnustoselvitysten aikana. Keväällä 2019 hankealueen luoteisosassa Ängeslampien pohjoispuolelta löydettiin kahden

liito-oravan ruokailupuuksi soveltuvan haavan alta vähäinen määrä papanoita. Kyseisellä kohteella on liito-oravan elinympäristöksi soveltuvaa iäkkäämpää sekametsää, mutta alueelta ei löydetty muita merkkejä lajin liikkumisesta. Hankealueen eteläosaan sijoittuvalta Mustakorven Natura-alueelta löydettiin yksi liito-oravan ruokailupuuksi soveltuva haapa, jonka alla oli muutama papana. Alueella on vähäisesti liito-oravalle tyypillistä elinympäristöä, eikä sieltä löydetty enempää merkkejä lajin liikkumisesta. Näiden lisäksi Mäyränojan varrella on kapealti liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä, mutta siellä ei havaittu lainkaan merkkejä liito-oravan liikkumisesta. Liito-oravahavainnot osoittavat lajin liikkuvan alueella, mutta selvitysten perusteella hankealueelle ei todennäköisesti sijoitu liito-oravan elinpiiriä tai lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Hajanaiset yksittäishavainnot liittyvät todennäköisemmin eläinten liikkumiseen eri elinpiirien välillä.

(85) Puutionsaaren tuulivoimapuiston YVA-selostuksen mukaan hankealueen eläimistö koostuu pääosiltaan seudullisesti tyypillisistä nisäkkäistä ja muista eläinlajeista, jotka ovat sopeutuneet elämään ihmisen voimakkaasti muokkaamilla metsä- ja suoalueilla sekä viljelyksessä ja turvetuotannossa olevilla alueilla tai niiden liepeillä. Alueen yleisimpiä nisäkkäitä ovat esimerkiksi metsäjänis, kettu, orava, pienet näätäeläimet sekä useat muut pikkunisäkäslajit. Hankealueella havaittiin melko runsaasti hirvien jälkiä ja merkkejä niiden liikkumisesta alueella. Alueella on sekä hirven kesä- että talvilaitumia. Muista hirvieläimistä seudulla tavataan säännöllisesti ainakin metsäkaurista. Luontoselvitysten aikaan Mäyränojan varrella havaittiin merkkejä majavista. Laji on levinneisyyden perusteella kanadanmajavaa. Lisäksi Ängeslampien alueella on viitteitä majavan reviiristä. Suurpedoista seudulla tavataan karhua, sutta, ilvestä sekä ahmaa, joista alue sijoittuu osittain Nivalan susilauman reviirille.

(86) YVA-selostuksessa hankkeen vaikutukset tavanomaiseen nisäkäslajistoon on arvioitu vähäisiksi. YVA-selostuksen mukaan alueen lepakkotiheydet ovat pieniä, ja lepakoihin kohdistuvat vaikutukset jäävät kokonaisuutena vähäisiksi. Hankkeella arvioitiin olevan enintään vähäisiä vaikutuksia alueella esiintyville viitasammakoille ja liito-oravalle.

Linnusto

(87) Puutionsaaren tuulivoimapuiston YVA-selostuksen mukaan alueella havaittu pesimälinnusto on valtaosin tavanomaista talousmetsien lintulajistoa, johon tuulivoimarakentamisen vaikutukset jäävät merkitykseltään vähäisiksi. Alueella esiintyy varsin vähän suojelullisesti arvokasta lajistoa, joista valtaosa on alueellisesti vielä melko tavanomaisia lajeja. Talousmetsien uhanalaisille lintulajeille hankkeen vaikutukset jäävät vähäisiksi ja merkityksettömiksi alueella harjoitettavalle metsätaloudelle. Alueelta ei tunnistettu erityisiä, linnuston osalta huomioitavia kohteita, mutta alueelta tunnistetuilla arvokkailla luontokohteilla esiintyy myös keskimäärin arvokkaampaa linnustoa.

(88) Luonto- ja linnustoselvityksen mukaan kevään tarkkailussa on havaittu useita maakotkia, ja todennäköisesti kyse on kauempana hankealueen pohjois- ja koillispuolella pesivien lintujen saalistuslennoista. Kaupungin hallinto-oikeudelle antaman lausunnon mukaan lähin tunnettu maakotkareviiri on yli 20 km päässä hankealueesta. Jos maakotkan pesäpaikka alueelta löytyy, sen hävittäminen ja tahallinen häiritseminen on kiellettyä suoraan luonnonsuojelulain nojalla.

(89) YVA-selostuksen mukaan tuulivoimahankkeella arvioidaan olevan kokonaisuutena merkitykseltään korkeintaan vähäisiä negatiivisia vaikutuksia alueen pesimälinnustoon ja alueen kautta muuttavaan linnustoon. Myös yhteisvaikutukset muiden alueen tuulivoimahankkeiden kanssa on arvioitu vähäisiksi.

Kasvillisuus ja arvokkaat luontokohteet

(90) Mustakorven luonnonsuojelualue ja Natura 2000 -verkostoon kuuluva Mustakorven alue sijoittuvat osin kaava-alueelle. Kaavassa nämä alueet on osoitettu luonnonsuojelualueiksi (SL). YVA-selostuksen mukaan Natura-alue ja suojelualue ovat nykytilassaan lähinnä talousmetsää ja korpimuuttumaa, mutta turvaavat osaltaan jatkossa luontaisesti kehittyessään vanhojen metsien suojelua Pohjois-Pohjanmaan eteläosissa. Voimalan rakennuspaikat sijoittuvat siinä määrin etäälle Natura-alueesta, että hankkeen ei arvioida heikentävän alueen suojeluperusteita. Mustakorven luonnonsuojelualueelle etäisyyttä lähimmistä voimaloista on yli 200 metriä, ja haitallisten hydrologisten muutosten arvioidaan jäävän hyvin pieniksi.

(91) Luonto- ja linnustoselvityksessä kaava-alueelta on rajattu hankesuunnittelussa huomioitaviksi neljä arvokasta luontokohdetta: Ängesnevan ojittamattomat osat, Puukkonevan ojittamattomat vähäpuustoiset nevaosat, Ängeslammit rantanevoineen sekä Mäyränoja. Nämä kohteet Ängesnevaa lukuun ottamatta on kaavassa osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erittäin tärkeiksi alueiksi. YVA-selostuksen mukaan Ängesneva on kokonaisuudessaan osoitettu maakuntakaavassa turvetuotantoon soveltuvana alueena. Ängesneva on kuivahtanut ympäristön ojitusten vuoksi, mutta sillä on edelleen mesotrofisen nevarämeen piirteitä ja se edustaa hankealueen ja lähiseudun mittakaavassa tarkastellen edustavinta suoluontoa.

(92) Luonto- ja linnustoselvityksen mukaan Ängesnevalta on vanhoja havaintotietoja kämmekälajeista (kaita- ja punasuokämmekä), joiden esiintymiä ei alueen inventoinneissa vuonna 2019 enää paikannettu. Myöskään aiemmin havaittua metsänemää ei maastoselvityksissä paikannettu sen vanhalta esiintymäpaikalta. Muutoin hankealueen kasvillisuudessa ei ole erityisen vaateliasta tai muutoin maankäytön suunnittelussa huomioitavaa lajistoa. Alueen korprien hydrologia on vahvasti muuttunut ja kivennäismaan talousmetsät ovat puustoltaan nuoria, joten potentiaali arvolajistolle on vähäinen.

Johtopäätös luontovaikutusten osalta

(93) Alueen luontoarvoista esitetty selvitys huomioon ottaen korkein hallinto-oikeus katsoo, että luontoarvojen osalta kaava perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.

(94) Korkein hallinto-oikeus toteaa, että tuulivoimaloiden rakennusluvuissa on mahdollista asettaa ainakin rakentamisen ajankohtaa koskevia ehtoja, joilla rajoitetaan esimerkiksi linnustoon kohdistuvia vaikutuksia, ja viime kädessä rakentamisen luonnonsuojelulain mukaisuus varmistetaan yksittäisten rakennuslupien kohdalla. Tämän vuoksi ja kun otetaan huomioon alueen luontoarvoista esitetty selvitys, kaavassa osoitettujen tuulivoimala-alueiden sijoittuminen suhteessa arvokkaisiin luontokohteisiin sekä kaavassa osoitetut suojelualuumerkinnot, korkein hallinto-oikeus katsoo, että kaava ei ole valituksissa esitetyillä perusteilla luonnonarvojen vaalimista ja ympäristöön sopeutumista koskevien sisältövaatimusten tai luonnonsuojelulain vastainen.

Muiden valitusperusteiden oikeudellinen arviointi

(95) Alueen metsästys- ja virkistyskäyttömahdollisuuksia koskevien valitusperusteiden osalta korkein hallinto-oikeus toteaa, että asiassa esitetyn selvityksen mukaan muun ohella tuulivoimapuiston rakentamisen aikaiset häiriöt ja toiminnan aikainen huoltoliikenne samoin kuin tuulivoimaloiden toimintaan liittyvät turvallisuusseikat vaikuttavat alueen metsästys- ja virkistyskäyttömahdollisuuksiin. YVA-selostuksessa hankkeen vaikutukset riistakantoihin, metsästyksen järjestämiseen ja alueen virkistyskäyttöön on kuitenkin arvioitu vähäisiksi. YVA-selostuksen mukaan alueen virkistyskäyttö voi toteutua kuten tähänkin saakka. Metsäalueilla on edelleen jokamiehenoikeus. Aluetta ei aidata eikä liikkumista estetä. Sähkömuuntamon alueet aidataan. Turvallisuussäädöksiä voimaloiden lähellä on noudatettava ja niistä tiedotetaan. Korkein hallinto-oikeus toteaa, että kaavan mukaisen rakentamisen vaikutukset alueen metsästys- ja virkistyskäyttöön ovat vähäisiä, eikä kaava ole metsästys- ja virkistyskäyttömahdollisuuksiin liittyvillä valitusperusteilla maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä ja 77 b §:ssä säädettyjen sisältövaatimusten vastainen.

(96) Siltä osin kuin valituksissa on esitetty, että voimalat sijaitsevat liian lähellä toisiaan eikä alueella tuule tarpeeksi, korkein hallinto-oikeus toteaa, että sen tutkittavana on vain yleiskaavan lainmukaisuus, eikä sen toimivaltaan kuulu arvioida valitun maankäyttöratkaisun tarkoituksenmukaisuutta. Yleiskaavan sisältöä ohjaavat maakuntakaava sekä maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä ja 77 b §:ssä säädetty sisältövaatimukset. Yleiskaava ei ole mainituilla hankkeen tarkoituksenmukaisuuteen liittyvillä perusteilla lainvastainen.

(97) Pekka Pyyn ja tämä asiakumppaneiden valituksessa on esitetty, että kaava-alueen pohjavesialueita ei ole selvitetty ja tuulivoimaloiden aiheuttama määräinen ja niissä käytetyt vaaralliset aineet voivat vaikuttaa pohjaveteen. Korkein hallinto-oikeus toteaa, että YVA-selostuksen mukaan hankealue ei

sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle, joten suoria vaikutuksia pohjavedenlaadulle tai pohjaveden muodostumis- ja kulkeutumisolosuhteisiin ei ole. Lähimpänä sijaitseva pohjavesialue on Kivikorpi (11071005) 1,7 kilometrin etäisyydellä hankealueen itäpuolella. Kivikorpi on vedenhankinnan kannalta tärkeä 1. luokan pohjavesialue. YVA-selostuksessa on edelleen esitetty, että tuulivoimapuiston ja sähkönsiirron rakentamisesta aiheutuvat riskit alueen pohjavesivaroihin liittyvät mahdollisiin haitallisten kemikaalien vuotoihin, esimerkiksi kuljetus- ja rakennuskalustosta tai työmaan polttoainesäiliöistä. Tämä riski liittyy kaikkeen ajoneuvojen liikkumiseen pohjavesialueilla eikä hankkeen katsota siten lisäävän tätä riskiä merkittävästi. Tuulivoimalayksiköiden läheisyydessä käsitellään pieniä määriä koneistojen huoltoon tarkoitettuja öljyjä tai muita kemikaaleja, mutta määrät ovat todennäköisesti niin pieniä, että toiminta ei aiheuta merkittävää pohjavesien pilaantumiskäsitettä. Haitallisten aineiden ohella tuulivoimapuiston ja sähkönsiirron maarakennustyöt, kuten voimaloiden tai voimajohtopylväiden perustaminen, voivat vaikuttaa paikallisesti pohjaveden muodostumis- ja kulkeutumisolosuhteisiin maaperässä. Maarakentaminen voi myös näkyä tilapäisesti pohjaveden laadussa, muun muassa pohjaveden sameutena tai humuspitoisuuden kasvuna. Edellä sanotun perusteella korkein hallinto-oikeus toteaa, että pohjavesivaikutusten osalta kaava perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin, eikä kaava muutoinkaan ole pohjaveteen liittyvillä valitusperusteilla lainvastainen.

(98) Valituksissa on esitetty, että koska tuulivoimaloissa käytetään vaarallisia aineita, käytettävien materiaalien ympäristöystävällisyys ja kierrätettävyyden on selvitettävä ja tuulivoimapuistolle on laadittava palo- ja pelastussuunnitelma. Tältä osin korkein hallinto-oikeus toteaa, että yleiskaava ei ohjaa tuulivoimaloissa käytettäviä rakennusmateriaaleja ja muita aineita. Rakentamisen yksityiskohdat tulevat arvioitaviksi rakennuslupakäsittelyn yhteydessä. Yleiskaava ei ole lainvastainen myöskään sillä perusteella, että sen laatimisen yhteydessä ei ole laadittu palo- ja pelastussuunnitelmaa.

Yhteenveto hallinto-oikeudessa esitettyjen valitusperusteiden oikeudellisesta arvioinnista

(99) Edellä todetun perusteella korkein hallinto-oikeus katsoo, ettei osayleiskaavan hyväksymistä koskeva päätös ole lainvastainen hallinto-oikeudelle tehdyissä valituksessa esitetyillä perusteilla.

Lopputulos

(100) Kaupunginvaltuuston päätös ei ole hallinto-oikeuden päätöksessä esitetyillä perusteilla lainvastainen. Kaupunginvaltuuston päätös ei ole lainvastainen myöskään muilla hallinto-oikeudelle tehdyissä valituksissa esitetyillä perusteilla. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätös on kumottava siltä osin kuin hallinto-oikeus on kumonnut Haapaveden kaupunginvaltuuston päätöksen ja kaupunginvaltuuston päätöksestä hallinto-oikeudelle tehdyt

valitukset on hylättävä. Kaupunginvaltuuston päätös osayleiskaavan hyväksymisestä jää siten voimaan.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Kari Kuusiniemi
presidentti

Mika Seppälä
oikeusneuvos

Kari Tornikoski
oikeusneuvos

Tuomas Kuokkanen
oikeusneuvos

Joni Heliskoski
oikeusneuvos

Liisa Selvenius-Hurme
Asian esittelijä, esittelijäneuvos

Jakelu

Päätös

Jäljennös

Haapaveden kaupunki, maksutta

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Pekka Pyy ym.

Veio Ollila ym.

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja
luonnonvarat vastuualue